

Sygn. akt III AUa 1326/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Iwona Szybka (spr.)

SSA Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: st. sekr. sąd. Kamila Tomasik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2019 r. w Ł.

sprawy H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji H. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt V U 297/18

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1326/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lipca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił H. M. prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2017, poz. 1383 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że odwołujący nie spełnia wszystkich ustawowych kryteriów prawa do dochodzonego świadczenia, albowiem na 1 stycznia 1999 roku na wymagane 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych udowodnił 24 lata, 9 miesięcy i 15 dni, nie udowodnił żadnego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i nie złożył oświadczenia jako członek Otwartego Funduszu Emerytalnego o tym, że środki zgromadzone na rzecz Funduszu przekazuje za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na budżet państwa. Jednocześnie decyzją z dnia 12 lipca 2018 roku organ rentowy uchylił swoją poprzednią decyzję w przedmiocie prawa ubezpieczonego do emerytury z dnia 13 lutego 2018 roku.

Obie te decyzje zaskarżył H. M., a sprawy z obu odwołań połączono do wspólnego rozpoznania pod sygn. akt V U 297/18. W odwołaniach ubezpieczony wskazał, że bezzasadnie organ rentowy nie uwzględnił mu do ogólnego stażu pracy okresu jego pracy wykonywanej w gospodarstwie rolnym rodziców po dniu 31 grudnia 1982 roku. Argumentował też, że wbrew stanowisku organu rentowego legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych i na tę okoliczność wskazał świadków – byłych pracowników zakładów, w których był zatrudniony. Na rozprawie w dniu 28 września 2018r. poinformował, że złożył oświadczenie do OFE.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 września 2018 roku Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołanie od decyzji z dnia 12 lipca 2018 roku i umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach: H. M. urodził się (...). W okresie od 1 stycznia 1983 roku do 7 kwietnia 1983 roku pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. W okresie od 8 kwietnia 1983 roku do 10 marca 1994 roku był pracownikiem GS SCh M., następnie w okresie od 11 marca 1994 roku do 30 kwietnia 1998 roku pracował w Techmie O., a od 1 maja 1998 roku do 31 grudnia 2003 roku pracował w (...) sp. z o.o. Z zaświadczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wynika, że rodzice odwołującego podlegali ubezpieczeniu rolniczemu do dnia 31 grudnia 1982 roku.

Sąd Okręgowy wskazał, że H. M. domagał się przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z czym powinien spełnić warunek ukończenia 60 rok życia, musi posiadać na dzień 1 stycznia 1999 roku co najmniej 25-letni staż pracy, w tym pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat i jako członek OFE winien złożyć oświadczenie o tym, że za pośrednictwem ZUS środki zgromadzone na Funduszu przekazuje na dochody budżetu państwa. Organ rentowy uznał, że H. M. na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił stażem ogólny w rozmiarze 24 lat, 9 miesięcy i 15 dni. Art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS pozwala na doliczenie jako okresu składkowego przypadający przed dniem 1 stycznia 1983 roku okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia. Taki okres został odwołującemu zaliczony. Odwołujący domagał się natomiast zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po 1 stycznia 1983r. Okres taki nie może być zaliczony. Okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców przypadający po ukończeniu 16 roku życia można uwzględnić tylko i wyłącznie do dnia 31 grudnia 1982 roku, albowiem od 1 stycznia 1983 roku wprowadzono obowiązek podlegania ubezpieczeniu tzw. domowników. Zdaniem Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości fakt, że za okres od 1 stycznia 1983 roku składki na ubezpieczenie rolnicze za H. M. nie zostały odprowadzone. Bez znaczenia pozostaje kwestia, czy rodzice odwołującego zaniechali opłacania składek, czy też nie wszczęli procedury opłacenia składek za syna od 1 stycznia 1983 roku, na skutek przeoczenia, niewiedzy, czy też braku świadomości. Dla zaliczenia okresu od 1 stycznia 1983 roku jest wymagany dowód w postaci opłaconych składek, a w rozpatrywanej sprawie składek nie opłacono.

Wobec tego Sąd pierwszej instancji ustalił, że ogólny staż pracy odwołującego wykazany na dzień 1 stycznia 1999 roku to 24 lata, 9 miesięcy i 15 dni. I ten warunek nie został w ocenie Sądu Okręgowego spełniony. To zaś powoduje, że Sąd pierwszej instancji uznał, że nie ma potrzeby rozstrzygnięcia, czy zostały spełnione przesłanki pozostałe, a mianowicie czy praca odwołującego wykonywana w GS SCh M., w Techma O. i później (...) Spółka z o.o. nosiła cechy pracy w warunkach szczególnych. Zagadnienie to nie ma znaczenia dla ogólnego wyniku postępowania, ponieważ i tak jedna z przesłanek ustawowych nie została przez odwołującego spełniona. Dlatego też Sąd Okręgowy w punkcie 1 zaskarżonego wyroku oddalił odwołanie od decyzji z dnia 12 lipca 2018 roku. W punkcie 2 zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie pozostałym, tj. wobec odwołania od decyzji, która następnie została uchylona, ponieważ w tym zakresie postępowanie stało się bezprzedmiotowe.

Od powyższego wyroku apelację wniósł H. M. domagając się zmiany wyroku i przyznania prawa do emerytury po uwzględnieniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1 stycznia 1983 roku do 7 kwietnia 1983 roku. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że wskazywał w swojej sprawie na pracę w szczególnych i uciążliwych warunkach, jednak Sąd Okręgowy nie przesłuchał powołanych przez niego świadków i nie rozpatrzył tej pracy. Ponadto stwierdził, że Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił mu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 1 stycznia 1983 roku do 7 kwietnia 1983 roku. Skarżący w uzasadnieniu apelacji przyznał, że składki na Fundusz (...) były opłacane przez rodziców od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku. Potem zmieniły się przepisy i jego rodzice nie byli świadomi, że muszą go zarejestrować odrębnie i opłacać za niego składki na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu, bowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie. Argumenty przedstawione przez skarżącego w apelacji stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu pierwszej

instancji i nie mogą wpłynąć na zmianę wydanego w niej rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy i zastosował właściwe prawo materialne.

Przedmiotem postępowania jest decyzja organu rentowego, którą odmówiono H. M. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 184 ust. 1 tej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 184, to dla mężczyzn 25 lat, a okres pracy w warunkach szczególnych, to 15 lat. Organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił on 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego i nie wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Organ rentowy uznał za udowodnione 24 lata, 9 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Jest przy tym oczywiste, że tylko łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uprawnia do emerytury. Niespełnienie któregokolwiek z nich powoduje odmowę prawa do emerytury. Postępowanie sądowe w niniejszej sprawie musiało zatem odpowiedzieć na pytanie, czy H. M. spełnia wszystkie przesłanki wymagane do nabycia prawa do emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej, w tym, czy spełnił warunek 25 lat stażu ogólnego. Warunek przekazania środków z OFE na dochody budżetu państwa, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy uznał za spełniony.

Odnosnie stażu ogólnego wyjaśnić należy, że zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe: 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki; 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia; 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Zatem w przypadku domownika uwzględnieniu podlegają, stosownie do art. 10 ust. 1 pkt 3, tylko okresy pracy domownika, ale tylko do dnia 31 grudnia 1982r. Po dniu 31 grudnia 1983r. zaliczeniu, stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 1, podlegają tylko okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki. Jak wynika z ustalenia Sądu Okręgowego okresy pracy w gospodarstwie rolnym, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3, zostały zaliczone przez organ rentowy i mieszczą się w udowodnionym stażu 24 lat, 9 miesięcy i 15 dni. Ubezpieczony, zarówno w odwołaniu, jak i w apelacji domaga się natomiast zaliczenia do stażu ogólnego, pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1 stycznia 1983r. do 7 kwietnia 1983r. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wyjaśnił dlaczego powyższy okres nie może zostać uwzględniony. Po pierwsze art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustanawia cezurę czasową i kończy się na 31 grudnia 1982r., zatem praca domownika po tym dniu nie może zostać zaliczona, jeżeli nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Po wtóre, H. M. od dnia 1 stycznia 1983r. do 7 kwietnia 1983r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 1. Zatem także i na tej podstawie sporny okres nie może zostać zaliczony. Przypomnieć przy tym należy, że od dnia 1 stycznia 1983r. także rodzice ubezpieczonego nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Dlatego też okres od 1 stycznia 1983r. do 7 kwietnia 1983r. nie może być zaliczony jako uzupełniający ani na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3, ani na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wymóg podlegania ubezpieczeniu przez domowników został wprowadzony ustawą z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. 1989, nr 24, poz. 133), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1983 roku. Podkreślić należy, że skarżący w uzasadnieniu apelacji przyznał, że w spornym okresie nie były odprowadzane za niego składki. Tymczasem powołana wyżej ustawa z dnia 14 grudnia

1982 roku w art. 1 stanowiła, że ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych, obejmuje rolników prowadzących gospodarstwa rolne i obejmuje również domowników pracujących w gospodarstwie rolnym. Art. 2 pkt 2 tej ustawy stanowił, że przez domowników rozumie się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania.

Reasumując, trafnie Sąd Okręgowy oddalił odwołanie, bowiem bezspornie H. M. na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych., a tylko 24 lat, 9 miesięcy i 15 dni. Tym samym ubezpieczony nie spełnił warunku z art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podzielić przy tym należy stanowisko Sądu I instancji, że niespełnienie chociażby jednej z przesłanek uprawniających do ww. emerytury sprawia, że nie zachodzi potrzeba analizy, czy skarżący spełnił przesłanki pozostałe. Niezależnie bowiem od dalszych ustaleń, fakt nielegitymowania się stażem ogólnym w wymaganym rozmiarze decyduje o tym, że H. M. nie spełnia wymogu uprawniającego do wnioskowanego świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.